

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Kristel Laas
KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA TÖÖ VÄÄRTUSTAMINE NENDE ENDI JA
LAPSEVANEMATE HINNANGUL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse kaasprofessor Merle Taimalu

Tartu 2023

Kokkuvõte

Koolieelse lasteasutuse töö väärtustamine nende endi ja lapsevanemate hinnangul

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, millised on lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate hinnangud lasteaiaõpetajate töö väärtustamisele ning mille poolest erinevad kahe sihtgrupi hinnangud. Andmete kogumiseks koostati kaks ankeeti, kummalegi sihtgrupile eraldi. Uurimuses osales 55 koolieelse lasteasutuse õpetajat ning 73 lapsevanemat. Uuringu tulemustest selgus, et nii õpetajad ise kui lapsevanemad hindavad lasteaiaõpetaja tööd kõrgelt ning lapsevanemad usaldavad ja aktsepteerivad õpetajate otsuseid. Samas leiti, et ühiskonnas laiemalt lasteaiaõpetajate ametit pigem ei väärtustata.

Märksõnad: Koolieelse lasteasutuse õpetaja, teiste elukutsete esindajad, lapsevanemad, väärtustamine

Abstract

Valuing preschool children's work by example of themselves and parents

The aim of the bachelor's thesis was to find out what are the assessments of valuing the work of kindergarten teachers by the kindergarten teachers themselves and parents and what ways the assessments of the two target groups differ. Two questionnaires were prepared for data collection, each target group separately. The questionnaire was completed by 55 kindergarten teachers and 73 parents. The results of the survey revealed that teachers and parents highly value the work of a kindergarten teacher, and parents trust and accept their decisions. But results of the survey also revealed that kindergarten profession is not highly valued in the wider society.

Keywords: kindergarten teacher, other professions representatives, parents, valuing

Sisukord

Kokkuvõte.....	2
Abstract.....	2
Sissejuhatus.....	5
Teoreetiline ülevaade.....	6
Õpetaja töö väärtustamine.....	6
Õpetaja töö väärtustamine koolieelses lasteasutuses.....	8
Metoodika.....	10
Valim.....	10
Andmekogumine.....	10
Andmeanalüüs.....	11
Tulemused.....	12
Õpetajate hinnangud nende töö väärtustamisest.....	12
Ametinimetusega seonduvad tulemused.....	12
Õpetaja töö väärtustamisega ja ametialaste oskustega seonduvad tulemused.....	12
Õpetaja töö väärtustamine ühiskonnas.....	13
Lapsevanemate hinnangud õpetaja töö väärtustamisest.....	14
Ametinimetusega seonduvad tulemused.....	14
Õpetaja töö väärtustamisega ja ametialaste oskustega seonduvad tulemused.....	14
Õpetaja töö ühiskonnas väärtustamisega seonduvad tulemused.....	15
Õpetaja ja lapsevanema hinnangute võrdlus.....	16
Arutelu.....	17
Lasteaiaõpetaja töö väärtustamine õpetajate endi hinnangul.....	18
Lasteaiaõpetaja töö väärtustamine lapsevanemate hinnangul.....	19
Õpetajate ja lapsevanemate hinnangute erinevused.....	20
Töö piirangud ja praktiline väärtus.....	21
Tänuõnad.....	22
Autorsuse kinnitus.....	22
Kasutatud kirjandus.....	23

LISAD

Lisa 1. Õpetaja ankeet

Lisa 2. Lapsevanema ankeet

Lisa 3. Küsitluste väidete tulemused

Sissejuhatus

Haridusvaldkonnas on mitmeid uuringuid, mis keskenduvad õpetajaameti kuvandile, atraktiivsusele ja ameti väärtustamisele (Eesti Uuringukeskus, 2021). Enamik uurimustest on keskendunud üldhariduskoolide, kutsekoolide või kõrgkoolide valimile (nt TNS Emor, 2016; Taimalu et al., 2021; Taimalu et al., 2019). Kuigi õpetajatöö on väga oluline ning mõjutab suurel määral inimeste elusid, siis õpetajate tööd sageli nii kõrgelt ei hinnata (Valk, 2016).

Õpetaja ametit peetakse Eestis küll oluliseks ja väärtuslikuks, kuid samuti raskeks ja väheväärtustatuks (Valk, 2016). Üheks motivaatoriks õpetajaameti valimisel on see, kuidas tunnetatakse ameti väärtustamist. Kolmanda kooliastme õpetajatega tehtud TALIS 2018 uuringu järgi tunneb vaid 26% Eesti õpetajatest, et nende tööd väärtustatakse. Arvamused erinevad ja sõltuvad mitmest asjaolust: nii vanusest kui ka staažist ning maa ja linnapiirkonnast (Taimalu et al., 2019). Samuti hindavad juba pensionile jäänud õpetajad ameti mainet paremaks kui need, kes on hetkel õpetajad (Mutluer & Yüksel, 2019). EMOR uuringu kohaselt väärtustavad õpetajad ise enda tööd madalamalt kui teiste ametite esindajad (Valk, 2016).

Kooliõpetajate töö väärtustamisele on juba mõnda aega rohkem tähelepanu pööratud, tehtud erinevaid kampaaniaid, näiteks "Sinus elab talent. Too ta kooli" (Alustab õpetajaameti mainekampaania..., 2019) ja "Õpi õpetajaks" (Laur, 2013), et selle töö olulisust rohkem fookusesse seada. Lasteaiaõpetajate puhul ei ole kindel, et ameti atraktiivsus ja maine on samaväärsed kooliõpetajate omaga. Näiteks ametinimetus „õpetaja“ võeti lasteaias kasutusele alles 1999. aastal (Eesti Lasteaednike Liit, s.a.) ning eeltoodud kampaaniasse ei ole kaasatud lasteaiaõpetajaid.

Autorile teadaolevalt on Eestis viimastel aastatel uuritud õpetaja ameti atraktiivsust ja kuvandit mitmetes uuringutes ja magistritöödes (nt Haavandi, 2017; Mõttus, 2015; Taimalu et al., 2021; Taimalu et al., 2019), kuid eraldi koolieelse lasteasutuse (edaspidi KELA) õpetaja töö atraktiivsust, kuvandit ja väärtustamist üksikutes lõputöödes (nt Paju, 2016; Vaikmaa 2016). Tartu Ülikoolis on viimastel aastatel tehtud sel teemal kaks magistritööd (Anton, 2012; Traat & Vaikmaa, 2018). Kümme aastat tagasi tehtud uuringus (Anton, 2012) leiti, et nii õpetajad kui lapsevanemad peavad lasteaiaõpetaja rolli väga tähtsaks ja õpetajate maine on aastatega muutunud paremuse poole. Mõlemas uuringus on toodud välja, et teemat võiks uurida Eestis laiemalt. Teema on aktuaalne ka riigi tasandil - riigikogus on arutletud õpetajate töö väärtustamist ja õpetajate järelkasvu (Kukemelk, 2020).

Teoreetiline ülevaade

Õpetaja töö väärtustamine

Väärtustamine tähendab, et inimene hindab ühiskonnas, elus, maailmas midagi kõrgelt või peab püsivalt oluliseks (Sõnaveeb, 2022) ehk teisisõnu tunnustab midagi või kedagi.

Tunnustades peetakse midagi väärtuslikuks ja kvaliteetseks (Sõnaveeb, 2022). Kellegi väärtustamine annab mõista, et inimest austatakse, imetletakse ning temast peetakse lugu (Collins dictionary, s.a.).

Õpetajatelt oodatakse palju, kuid tunnustust saavad nad harva. „Lapsevanemad tahavad oma võsudele parimat haridust, tööandjad koostavad loetelusid oskustest, mis peavad olema tööturule saabuvatel noortel, poliitikutud kutsuvad üles õpikäsitust muutma ning õppurid ise on üha sõnakamad. (...) Kogu selle sasipuntra keskel istub õpetaja, kes peab vastama erinevatele, ajuti ka vastuolulistele ootustele ja maailma ära parandama. (...) Amet on stressirohke ja toob tunnustuse kaasa ainult harva.“ (Mets & Viia, 2018, lk 2). Õpetajate töö väärtustamine ei ole oluline vaid moraalse toe vajaduse tõttu, vaid ka selleks, et säilitada või tõsta riikide haridussüsteemi mainet. Kui Hiinas, Indias, Malaisias ja Ghanas julgustab 50% vanematest lapsi valida õpetaja eriala, siis Venemaal ja Iisraelis vaid 8% vanematest (Dolton *et al.*, 2018). 2021. aasta uuringu kohaselt hindavad üle 90% soomlastest õpetajaid väga kõrgelt, kuid vähem kui pooled õpetajad tunnevad, et nende tööd hinnatakse (OAJ, 2021).

Õpetajatöö väärtustamist mõjutavad mitmed erinevad tegurid. Teise kooliastme seas 2013. aastal läbiviidud TALIS uuringus tuuakse välja, et õpetajate töö väärtustamine sõltub mitmest erinevast aspektist: palk, meedia poolt loodud kuvand, töökoormuse maht, kodune toetus, lapsevanemate ja õpilaste suhtumine õpetajatesse (Übius *et al.*, 2014). Massimeedia keskendub pigem negatiivsetele kui positiivsetele näidetele (Taimalu *et al.*, 2021).

Väärtustamine ja palk on omavahel seotud, kuna ühiskonna vaates väärtustatakse neid ameteid rohkem, millel on kõrgem palk (Dolton *et al.*, 2018). Õpetajate palgad on riikides erinevad. OECD andmetel on näiteks 36 riigi hulgas Eestis keskkooli õpetajate palk kõige madalam (The most and..., 2021). Enamik (95%) “Global teacher status index 2018” uuringus osalenud vastajate arvates peaks õpetajate palk olema kõrgem, kui seda arvatakse olevat (Dolton *et al.*, 2018). Voltri, Luik & Taimalu (2013) uuringu kohaselt hindasid õpetajakoolituse praktikandid ja kutseastal olevad õpetajad kõige madalamalt faktorit *Sotsiaalne staatus ja palk*, mille kohaselt toodi välja järeldus, et antud aspektid on ühiskondlikult vähetahtsad, mistõttu neid ka madalalt hinnati. Õpetaja võib olla inimeste

arvates küll oluline amet, kuid nende palk ja vähene väärtustamine on põhjuseks, miks valitakse õpetajaks saamise asemel teine karjäär (Klimek, 2019).

Õpetajad ise väärtustavad enda töös põnevust, pidevat arengut, võimalust kujundada ühiskonda, olla inspiratsiooniks (TNS Emor, 2016). Mitmed hariduslikud arutelud toovad välja, et olulised muutused hariduses sõltuvad õpetajatest (Valk, 2016), kuid õpetajad ise end piisavalt väärtustatuna ei tunne. TALIS-e uuringust nähtub, et kolmanda kooliastme õpetajate endi arvamused on õpetajaameti väärtustamisest erinevad ja sõltuvad mitmest asjaolust: nii vanusest kui ka staažist ning maa ja linnapiirkonnast. Vanemad õpetajad peavad ametit vähem väärtustatuks kui nooremad ning staažikamate õpetajate arvamus on õpetajatööst madalam kui väiksema kogemusega õpetajatel. Algajatest, kuni 5-aastase staažiga õpetajatest, 39% leiab, et nende töö on väärtustatud, kuid staažikatest õpetajatest vaid 24% (Taimalu *et al.*, 2019). 2013. aastal TALIS uurimuses leidis vaid 14% õpetajatest, et nende töö on väärtustatud (Übius, *et al.*, 2014), seega on viie aastaga toimunud positiivne tõus. Suuremate linnade õpetajad leiavad suurema tõenäosusega, et neid väärtustatakse (29%). Maakoolides tundis vaid 24% õpetajatest, et neid väärtustatakse (Taimalu *et al.*, 2019).

Türgi uurimuses 26 õpetajaga, tõid 18 õpetajat välja, et nende mainet hinnatakse, kuid mitte ükski õpetaja ei arvanud, et neid hinnatakse kõrgelt. 25-aastase tööstaažiga Türgi õpetajad toovad välja, et varem oli õpetamine austusväärsem ja prestiižikam, kuna haridus ei olnud nii kergelt kättesaadav ja iseenesestmõistetav. Samuti leiavad staažikamad õpetajad, et lapsevanemate suhtumine õpetajatesse on muutunud negatiivses suunas (Mutluer & Yüksel, 2019). Õpilased väärtustavad suurema tõenäosusega neid õpetajaid, kes suudavad ainet edasi anda huvitavalt ja kaasahaaravalt (Smak & Walczak, 2017). Maailmas üldiselt väärtustatakse kõrgemalt õppealajuhatajaid, seejärel keskkooli ning kolmandana põhikooli õpetajaid (Dolton *et al.*, 2018).

Aastast-aastasse on olnud probleemiks, et õpetajate keskmine vanus on kõrge, mistõttu õpetajad võivad hakata minema pensionile. Keeruline on leida uusi nooremaid õpetajaid, kellele oleks vastav kvalifikatsioon (Taimalu *et al.*, 2019). Euroopas on nooremate õpetajate puudus olnud suurimaks probleemiks Albaanias, Taanis, Eestis Lätis ja Portugalis (Taimalu *et al.*, 2021). United Nations Education, Scientific and Cultural Organisation (UNESCO) 2013. aasta andmetel on probleem ülemaailmne (Heinz, 2015). Lisaks on Eestis õpetajate seas tööjõu voolavus suur. Seda seetõttu, et paljud õpetajakoolituse lõpetanud ei asu tööle õpetajana või lahkuvad enne viie aasta täitumist. Õpetajate töölt lahkumise põhjuseks on emotsionaalne kurnatus (juhtkonna vähene tugi või pingelised suhted õpilaste ja/või

kolleegidega) ning suur töökoormus, kuna paljud õpetaja töötavad enam kui 1,0 koormusega (Saks *et al.*, 2022).

Õpetaja töö väärtustamine koolieelses lasteasutuses

Koolieelse lasteasutuse peamine erinevus koolist on see, et alusharidus ei ole kohustuslik ega tasuta. Eestis käib lasteaias 2023. aasta veebruari seisuga 68983 last (Haridussilm, 2023) ja vanemad peavad maksma nii kohatasu kui ka lapse toiduraha (Koolieelse lasteasutuse kohatasu..., 2019). Lisaks peetakse lasteaeda tihti vaid kohaks, kuhu laps turvaliselt päevaks jätta, mitte haridusasutuseks. Siiski on lasteaed koht, kus õpetajad panevad aluse lapse isiksuse arengule (Sutrop, 2019) ja toimub õppe-kasvatustöö. Lisaks on nende üheks ülesandeks luua turvaline kasvukeskkond, kus lapsed saavad tunda end kindlalt ja seeläbi pidevalt areneda (Lasteaiaõpetaja, s.a.). Lasteaias toimub õppimine läbi mängu nii rühmas kui individuaaltööna, see juures arvestavad õpetajad laste erinevate sotsiaalsete võimekuste ja erivajadustega. KELA õpetajat peetakse oluliseks lapse arengu suunajaks (Ugaste *et al.*, 2014).

Varasemalt nimetati lasteaiaõpetajaid kasvatajateks. Eesti Lasteaednike Liit taotles 1992. aastal ametinimetuse ümbernimetamist ning otsus võeti vastu 1999. aastal (Eesti Lasteaednike Liit, s.a.). 2012. aastal läbi viidud uurimuse tulemustest nähtub, et õpetajate arvates on ametinimetus „õpetaja“ autoriteetsem ja otseses seoses ametiülesannetega – õpetamine, väärtuste ja eetiliste hoiakute kujundamine. Kasvataja tundus lapsevanematele leebema ja õpetaja rangema nimetusena. Samas uuringus leiti, et mõned lapsevanemad arvasid, kasvatajad õpetamisega ei tegele (Anton, 2012).

Lasteaiaõpetaja peab Eestis omama nõutud haridust. Lasteaiaõpetajaks saadakse ja omandatakse õpetaja kutse (Kutsestandard, õpetaja tase 6), kas õpetajate esmakoolituse läbimisel kõrgkoolis (kolme aastane bakalaureuseõpe) või kutseeksami sooritamisel kutse andja juures. Kutsestandardis on välja toodud lasteaiaõpetaja kohustuslikud kompetentsid: õppija toetamine, õpi- ja õpetamistegevuste kavandamine, õpetamine, refleksioon ja professionaalne enesearendamine, koostöö ja juhendamine ning arendus-, loome- ja teadustegevus (Kutsestandardid: Õpetaja..., 2020). Rootsist läbi viidud uuringu kohaselt, milles osales 27 KELA õpetajat ja 30 KELA tudengit, leidsid õpetajad, et kõrgharidusega õpetaja võib olla oma töös sama professionaalne, kui kõrgharidusega õpetaja. Kuigi kõrgharidusega õpetajatel on rohkem erinevaid didaktilisi teadmisi laste õpetamisest kui lastehoius töötavatel isikutel, kes ei ole omandanud õpetaja kõrgharidust (Kuisma & Sandberg, 2008).

Lasteaiaõpetaja bakalaureusekraadi saab Eestis omandada Tartu Ülikoolis KELA õpetaja õppekaval (Tartu Ülikool, s.a.), TÜ Narva KELA õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas õppekaval (Tartu Ülikool Narva..., s.a.) ning Tallinna Ülikoolis alushariduse pedagoogi õppekaval (Tallinna Ülikool, s.a.). Lisaks on võimalus osaleda erinevatel täienduskoolitustel, et olla kursis kõige uuemate teadmistega ja omandada uusi oskusi õpetamiseks (Tartu Ülikool, s.a.).

2021/2022 õppeaastal töötas Eestis lasteaedades 8012 õpetajat, kellest 6934 (86,5%) vastas kvalifikatsiooninõuetele. 2022/2023 õppeaastal töötab Eesti lasteaedades 7966 õpetajat, kellest 6816 (85,6%) vastab kvalifikatsiooninõuetele (Haridussilm, 2022). Seega on alushariduses õpetajate arv langenud 46 inimese võrra.

Eestis läbi viidud uuringuid, mis keskenduvad KELA õpetajale, on peamiselt keskendunud õpetaja kuvandile või ameti tõlgendustele (Anton, 2012; Traat & Vaikmaa, 2018; Vaikmaa 2016). Kuid nendest uurimustöödest on võimalik saada informatsiooni KELA õpetajate väärtustamise kohta. Anton (2012) toob välja, et nii õpetajate kui lapsevanemate arvates on õpetajatel väga oluline roll meie ühiskonnas. Õpetajad on arvamusel, et kuna lapsed veedavad enamuse oma päevast lasteaias, siis on õpetajad neile suureks eeskujuks. Lapsevanemad tõid välja, et KELA õpetaja töö on raske ja vajab rohkem väärtustamist. Samas uuringus tuuakse välja, et KELA õpetajad ja lapsevanemad on arvamusel, et aastatega on nii lasteaia kui sealsete õpetajate väärtustamine paranenud.

Õpetajate töö väärtustamine on olnud õpetajate ja teiste ametite esindajate hinnangul erinev ning sõltub erinevatest asjaoludest. Õpetaja haridust omavad küll paljud, õpetajaid on isegi rohkem kui töökohti (Maripuu, 2019), kuid vaatamata sellele on õpetajatest pidev puudus (Heinaru, 2022). Leian, et antud teemat tuleb uurida põhjalikumalt ka koolieelse lasteasutuse õpetajate näitel. Uurimus aitab välja selgitada kuidas õpetajad tajuvad enda töö väärtustamist ning kuidas suhtuvad teiste ametite esindajad nende töösse. See omakorda võimaldab mõista ja teha järeldusi, kus või mil viisil on võimalik lasteaiaõpetajate ameti staatust ja mainet tõsta. Tulenevalt eeltoodust on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, millised on lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate hinnangud lasteaiaõpetajate töö väärtustamisele ning mille poolest erinevad kahe sihtgrupi hinnangud. Selleks sõnastasin kolm uurimisküsimust:

1. Kuidas hindavad koolieelse lasteasutuse õpetajad ise lasteaiaõpetaja töö väärtustamist?
2. Kuidas hindavad lapsevanemad kui teiste ametite esindajad koolieelse lasteasutuse õpetaja tööd?

3. Mille poolest erinevad koolieelse lasteasutuse õpetajate ja lapsevanemate hinnangud?

Metoodika

Käesoleva bakalaureusetöö uurimisviis on kvantitatiivne, see valiti kuna eesmärgiks oli koguda vastajate hinnanguid ja neid võrrelda. Sarnaseid uurimusi läbi viidud samuti kasutatud kvantitatiivset uurimisviisi (nt Traat & Vaikmaa, 2018; Klimek, 2019).

Valim

Valimi moodustasid lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad. Valimitüüp oli mugavusvalim, millega kaasasin uurimusse kõige kergemini kättesaadavad isikud kolmest erinevast maakonnast, neljast lasteaiast. Lasteaiad valisin selle järgi, milliste lasteaedadega olin varasemalt tööalaselt või praktika käigus kokku puutunud. Uuritavate valiku kriteeriumiteks olid: õpetajate puhul tööstaaž vähemalt üks aasta ning lapsevanemad samast lasteaiast, kust õpetajadki, kuid kes ise ei tööta õpetajana. Välja jagasin 70 õpetaja ankeeti (Lisa 1), millest täideti 55 (vastamise määr 79%) ning 90 lapsevanema ankeeti (Lisa 2), millest täideti 73 (vastamise määr 81%).

Vastanud õpetajatest olid kõik naised, lapsevanemate seas oli 7 meest ja 66 naist. Keskmine vanus õpetajatel oli 45 aastat (SD=12,32), noorim õpetaja oli 25 aastane ning vanim 67 aastane. Keskmine vanus lapsevanematel oli 34 aastat (SD=5,48), noorim lapsevanem 22 aastane ning vanim 54 aastane. Keskmine tööstaaž õpetajatel oli 17 aastat (SD=14,09), kõige pikema staažiga õpetaja on olnud KELA õpetaja 49 aastat ning kõige väiksema staažiga 1,5 aastat. Lapsevanemate käest küsiti ka nende kogemuse pikkust lasteaias käiva lapse vanematena - esimese lapse lasteaeda mineku kõige varasemaks aastaks oli märgitud 1992 ning hiliseimaks 2022. Küsitlusele vastanud lapsevanematest 47 (63%) on ise lasteaias käinud, nendest 51% vastas, et neile meeldis lasteaias käia ning 52%-le meeldisid ka nende õpetajad.

Andmekogumine

Andmeid kogusin kahe ankeediga. Koostasid kaks ankeeti, millest üks oli õpetajatele ja teine lapsevanematele. Ankeedile vastamine oli vabatahtlik. Ankeedid koostasid ise, võttes aluseks sarnaste uurimuste küsimustikud (nt Mõttus, 2015; Traat & Vaikmaa, 2018).

Õpetajate ankeedis oli kokku 25 küsimust ja need jagunesid nelja ossa, millest viimane koosnes neljast taustaküsimusest (sugu, vanus, staaž ning mitmes lasteaias õpetaja töötab). Esimene osa oli seotud õpetajate ametinimetusega. Esimese osa küsimustega soovisin välja selgitada, kas ja millisel määral on ametinimetuse „kasvataja“ on ebamugav ning kui võrd see näitab ühe või teise rühma vastajate arvates midagi õpetajaameti väärtustamise kohta.

Teises ja kolmandas osas olid küsimused seotud KELA õpetaja töö ning ameti väärtustamisega.

Lapsevanemate ankeedis oli kokku 28 küsimust, mis jaotusid viide ossa. Kolme esimese osa küsimused olid samasisulised õpetaja ankeediga. Neljas osa koosnes kolmest küsimusest, mis olid seotud lapsevanema enda lasteaia käimise kogemusega.

Taustaküsimustes oli staaži asemel palutud lapsevanemal märkida enda ametinimetust ning viimase küsimusena palutud märkida oma kõige vanema lapse lasteaeda mineku aasta, selgitamaks välja lapsevanema kogemuse pikkust seoses lasteaiaõpetajatega.

Väidetele hinnangute andmiseks kasutati 5-palli skaalat, kus: 1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult. Skaala võimaldab andmeid koguda usaldusväärselt, kiirelt ning on sobiv kvantitatiivses uuringus andmete kogumiseks (Nemoto & Beglar, 2014).

Detsembris 2022 saatsin e-kirjad viie lasteaia direktorile või õppealajuhatajale Tartumaal, Põlvamaal ja Valgamaal, kellest neli andsid nõusoleku uuringu osalemiseks. Selgitasin KELA juhtidele andmete kogumise protseduuri ning leppisime juhtkondadega kokku kuupäevad ankeetide kohale viimiseks ja järgi tulemiseks. Ankeedid viisin isiklikult paber kandjal lasteaedadesse kohale ning käisin nendel ka peale vastamise perioodi järel.

Detsembris 2022 viisin läbi pilootuuringu, milles osales kaheksa inimest. Selleks kasutasin kursusekaaslast, kes töötavad KELA õpetajatena ning tuttavaid, kes on lapsevanemad ja teiste ametite esindajad. Pilootuuringu tulemusel viisin ankeedis sisse muudatused vastamissüsteemis: 7-palli süsteemi asemel kasutasin 5-palli süsteemi, kuna see oli lapsevanemate hinnangul lihtsam ja arusaadavam.

Jaanuaris 2022 viisin nelja lasteaeda 160 paber kandjal ankeeti, millest 70 olid õpetajatele ja 90 lapsevanematele. Ankeedi täitmine võttis aega umbes 10 minutit. Vastajatele oli ankeedi pöördumises selgitatud töö eesmärki ja ka seda, et vastamine on anonüümne ning tulemusi esitatakse vaid üldistatud kujul. Ankeedile vastamise aeg oli 09.01.2023-13.01.2023. Ankeedid viisin isiklikult paber kandjal lasteaedadesse kohale ning käisin nendel ka peale vastamise perioodi järel. Kokkuleppel KELA juhtidega käisin lasteaedadesse ankeete viimas 9. jaanuari hommikul ning järel 13. jaanuari lõunal või tööpäeva lõpus. Tagasi sain kõik ankeedid, millest täidetud oli 128 ankeeti - 55 õpetaja ning 73 lapsevanema ankeeti.

Andmeanalüüs

Andmed sisestasin Microsoft Exceli tabelisse jaanuaris 2023, kus viisin osaliselt läbi ka andmeanalüüsi. Andmete analüüsimiseks kasutasin ka JASP programmi. Andmeanalüüsis

kasutan kirjeldavat statistikat ning võrdlusteste kahe rühma hinnangute võrdlemiseks. Esimese ja teise uurimusküsimuse vastuse saamiseks analüüsisin väiteid JASP ja Exceli abiga, kus arvutasin vastanute protsendid (%) üksikväidete põhjal. Omavahel koondasin vastused „ei nõustu üldse“ ja „pigem ei nõustu“ (mittenõustuvad vastused) ning „pigem nõustun“ ja „nõustun täielikult“ (nõustuvad vastused). Kolmanda uurimusküsimuse vastuse saamiseks võrdlesin õpetaja ja lapsevanema hinnanguid, kasutades selleks JASP programmis Mann-Whitney U-testi.

Tulemused

Esimese uurimusküsimusega soovisin välja selgitada, kuidas hindavad koolieelse lasteasutuse õpetajad enda töö väärtustamist. Järgnevalt toon välja vastajate hinnangud küsimustikus olevatele väidetele. Küsimustikule vastas 55 KELA õpetajat, kes on töötanud ametikohal vähemalt 1 aasta.

Õpetajate hinnangud nende töö väärtustamisest

Ametinimetusega seonduvad tulemused

Tulemustest nähtub (Tabel 1), et ligi kolmandik vastanud õpetajatest leidis, et neid kutsutakse õpetaja asemel kasvatajateks ning enamuse õpetajatest (62%) olid seisukohal, et neile see pigem ei meeldi. KELA õpetajate nimetamine kasvatajaks näitab üle poole uuringus osalenud õpetajate arvates seda, et nende tööd ei peeta samaväärseks teiste õpetajate tööga ning 65% õpetajatest leidis, et teiste ametite esindajaid hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt.

Tabel 1. Ülevaade õpetajate vastustest, mis on seotud õpetaja ametinimetusega (%).

	Ei nõustu	Ei oska vastata	Nõustun
Lapsevanemad kutsuvad mind kasvatajaks.	64	4	33
Mulle meeldib, kui lapsevanemad kutsuvad mind kasvatajaks.	62	16	22
Lasteaiaõpetaja nimetamine kasvatajaks näitab, et seda ametit ei peeta samaväärseks õpetaja ametiga.	35	13	52
Teistel erialadel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt kui lasteaiaõpetajaid.	15	20	65

Õpetaja töö väärtustamisega ja ametialaste oskustega seonduvad tulemused

Enamuse vastanud õpetajaid on seisukohal, et nii lapsed kui lapsevanemad väärtustavad õpetajate tööd ning lapsevanemad annavad nende tööle ka positiivset tagasisidet. Vaid 4% õpetajatest olid arvamusel, et lapsevanemad ei teagi lasteaias läbiviidavatest õppe-

kasvatustegevustest. Samuti leidis 85% õpetajaid, et lapsevanemad usaldavad neid ja aktsepteerivad nende poolt tehtud otsuseid. Kuigi peaaegu kõik õpetajad (92%) nõustusid, et nende töö nõuab kõrgeid ametioskuseid, siis 17% leidis, et lasteaiaõpetajalt ei peaks nõudma kõrgharidust (Tabel 2).

Tabel 2. Ülevaade õpetajate vastustest, mis on seotud õpetaja tööga (%).

	Ei nõustu	Ei oska vastata	Nõustun
Lapsed väärtustavad minu tehtud tööd.	-	33	67
Lapsevanemad annavad positiivset tagasisidet minu tehtud tööle.	4	5	91
Lapsevanemad väärtustavad minu poolt tehtavat õppekasvatustööd.	-	22	78
Lapsevanemad ei tea, et viin läbi õppekasvatustööd	87	9	4
Lapsevanemad väärtustavad minu tööd.	2	20	78
Lapsevanemad usaldavad ja aktsepteerivad minu otsuseid.	2	13	85
Minu töö nõuab kõrgeid ametioskuseid.	4	4	92
Lasteaiaõpetaja ametis ei peaks nõudma kõrgharidust.	75	7	17

Õpetaja töö väärtustamine ühiskonnas

Kõik küsitlusele vastanud õpetajad leidsid (Tabel 3), et nad on ametivalikuga rahul ning enamuse (98%) peavad seda tööd ka väga tähtsaks. Kuigi 89% õpetajatest arvasid, et lasteaiaõpetaja on väärikas amet ning 75% arvates ka laste kõige tähtsam õpetaja, siis vaid 13% vastanutest leidis, et KELA õpetaja palk on vastavuses nende tehtava tööga. Samuti arvas üle poolte vastanutest, et riigi tasandil õpetajaid pigem ei väärtustata ning kolmandiku arvates ei ole KELA õpetajatel ka kõrget staatust. Alla poole õpetajatest leidis, et lasteaiaõpetajaks soovivad pigem saada nooremad inimesed.

Tabel 3. Ülevaade õpetajate vastustest, mis on seotud õpetajate ja nende töö väärtustamisega ühiskonnas (%).

Väited	Ei nõustu	Ei oska vastata	Nõustun
Ma olen oma ametiga rahul.	-	-	100
Ma pean enda tööd väga tähtsaks.	-	2	98
Lasteaiaõpetaja on väärikas amet.	-	11	89
Lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja.	11	14	75
Lasteaiaõpetaja ametil on kõrge staatus ühiskonnas.	32	34	34
Riigi tasandil väärtustatakse lasteaiaõpetaja ametit.	64	7	29

Arvan, et lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga.	85	2	13
Noored soovivad lasteaiaõpetajaks saada.	16	42	42
Mulle tundub, et lasteaiaõpetajaks tahavad saada pigem vanemas eas naised.	55	38	7

Lapsevanemate hinnangud õpetaja töö väärtustamisest

Teise uurimusküsimusega soovisin välja selgitada, kuidas hindavad lapsevanemad kui teiste ametite esindajad koolieelse lasteasutuse õpetaja töö väärtustamist. Küsimustikule vastas 73 lapsevanemat, kes ei tööta õpetajana.

Ametinimetusega seonduvad tulemused

Tulemustest nähtub (Tabel 4), et lapsevanematest 56% leidis, et nad ei nimeta lasteaiaõpetajat kasvatajaks ning 59% olid seisukohal, et lasteaiaõpetaja kasvatajaks kutsumisel ei ole seost õpetaja ameti väärtustamisega. Suur hulk vastajatest (40%) ei osanud seisukohta võtta, kas neile meeldib kui õpetajaid nimetatakse kasvatajateks või mitte ning ligi kolmandikule õpetaja nimetamine kasvatajaks ei meeldi. Samuti olid ligi pooled vastajatest nõus, et lasteaiaõpetajad on teiste ameti esindajatega ühiskonnas sama hinnatud.

Tabel 4. Ülevaade lapsevanemate vastustest, mis on seotud õpetaja ametinimetusega (%).

	Ei nõustu	Ei oska vastata	Nõustun
Ma nimetan lasteaiaõpetajat kasvatajaks	56	6	38
Mulle meeldib, kui teised inimesed nimetavad lasteaiaõpetajaid kasvatajaks	37	40	23
Lasteaiaõpetaja nimetamine kasvatajaks näitab, et seda ametit ei peeta samaväärseks õpetaja ametiga.	59	18	23
Teistel elukutsetel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt kui lasteaiaõpetajaid.	48	26	27

Õpetaja töö väärtustamisega ja ametialaste oskustega seonduvad tulemused

Tulemustest nähtub (Tabel 5), et kõik lapsevanemad vastasid, et nad väärtustavad lasteaiaõpetaja tööd ning enamik lapsevanemaid olid seisukohal, et nii lapsed kui nemad ise annavad õpetaja tööle positiivset tagasisidet. Samuti leidsid enamus lapsevanemad, et nad usaldavad KELA õpetaja tehtavaid otsuseid. Peaaegu kõik lapsevanemad (99%) vastasid, et nad väärtustavad õppe-kasvatustööd, kuid 8% leidis, et nad ei ole kursis, et õpetajad seda lasteaias üldse teevad. Kuigi 90% vastanutest leidis, et lasteaiaõpetaja töö nõuab kõrgeid ametioskuseid, siis 13% on arvamusel, et KELA õpetaja ei peaks omama kõrgharidust.

Tabel 5. Ülevaade lapsevanemate vastustest, mis on seotud õpetaja tööga (%).

	Ei nõustu	Ei oska vastata	Nõustun
Lapsed väärtustavad lasteaiaõpetaja tehtavat tööd.	-	21	79
Ma annan positiivset tagasisidet lasteaiaõpetaja tehtud toole.	4	1	95
Ma väärtustan seda õppe-kasvatustööd, mida lasteaiaõpetajad läbi viivad.	-	1	99
Ma ei tea, et lasteaiaõpetaja viib läbi õppe-kasvatustööd.	86	6	8
Ma väärtustan lasteaiaõpetaja tööd.	-	-	100
Ma usaldan ja aktsepteerin lasteaiaõpetaja otsuseid.	-	5	95
Lasteaiaõpetaja töö nõuab kõrgeid ametioskuseid.	3	7	90
Lasteaiaõpetaja ametis ei peaks nõudma kõrgharidust.	65	22	13

Õpetaja töö ühiskonnas väärtustamisega seonduvad tulemused

Kuigi 96% lapsevanematest leiavad, et lasteaiaõpetaja amet on väärikas amet ning 73% arvates ka laste kõige tähtsam õpetaja, siis vaid ligi kolmandik leiavad, et ametil on ühiskonnas kõrge staatus. Vaid neljandiku vanemate arvates KELA õpetajaid riigi tasandil väärtustatakse, ligi kolmandik ei osanud seisukohta võtta ning 11% nõustus, et palk on vastavuses tehtava tööga. Enamiku (82%) vanemate arvates peavad õpetajad ise enda tööd tähtsaks ning ligi kahe kolmandiku arvates on õpetajad enda ametivalikuga rahul. Pooled lapsevanemad ei oska seisukohta võtta, kas KELA õpetajaks soovivad saada pigem nooremad või vanemad inimesed.

Tabel 6. Ülevaade lapsevanemate vastustest, mis on seotud õpetajate ja nende töö väärtustamisega ühiskonnas (%).

	Ei nõustu	Ei oska vastata	Nõustun
Riigi tasandil väärtustatakse lasteaiaõpetaja ametit.	40	36	26
Arvan, et lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga.	56	33	11
Ma arvan, et lasteaiaõpetajad on oma ametiga rahul.	2	33	65
Ma arvan, et lasteaiaõpetajad peavad oma tööd väga tähtsaks.	-	18	82
Noored soovivad lasteaiaõpetajaks saada.	18	49	33
Mulle tundub, et lasteaiaõpetajaks tahavad saada pigem vanemas eas naised.	38	53	9
Lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja.	8	19	73
Lasteaiaõpetaja on väärikas amet.	-	4	96
Lasteaiaõpetaja ametil on kõrge staatus ühiskonnas.	30	40	30

Õpetaja ja lapsevanema hinnangute võrdlus

Kolmanda uurimusküsimusega soovisin välja selgitada, kuidas erinevad õpetajate ja lapsevanemate hinnangud KELA õpetajate ameti ja töö väärtustamisest. Vastajate rühmade (õpetaja ja lapsevanem) hinnangute võrdlemiseks viidi läbi Mann-Whitney U-test. Õpetajate ja lapsevanemate hinnangutes leiti 13 väite puhul statistiliselt oluline erinevus (Tabel 7).

Õpetajate hinnangud olid võrreldes lapsevanemate omadega kõrgemad neljal väitel. Õpetajad hindasid kõrgemalt kui lapsevanemad, et nad peavad oma tööd tähtsaks. Samuti andsid õpetajad on enda ametiga rahulolu kohta kõrgemad hinnangud kui lapsevanemad arvasid õpetajate rahuolu kohta. Õpetajad nõustusid suurema tõenäosusega kui lapsevanemad, et teistel erialadel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt. Samuti arvasid õpetajad rohkem kui lapsevanemad, et viimased ei ole teadlikud õppe-kasvatustööst, mida õpetajad lasteaias läbi viivad.

Tabel 7. Väited, mille puhul esinesid statistiliselt olulised erinevused õpetajate ja lapsevanemate hinnangute vahel.

Õpetaja ankeedi väide/lapsevanema ankeedi väide/	Õpetaja keskmine	Lapsevanema keskmine	W	p
Ma pean enda tööd väga tähtsaks./Ma arvan, et lasteaiaõpetajad peavad oma tööd väga tähtsaks.	4,745	4,219	1209,5	< ,001
Ma olen oma ametiga rahul./Ma arvan, et lasteaiaõpetajad on oma ametiga rahul.	4,655	3,736	639,0	< ,001
Teistel erialadel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt kui lasteaiaõpetajaid.	3,673	2,603	1040,0	< ,001
Lapsevanemad ei tea, et viin läbi õppe-kasvatustööd./Ma ei tea, et lasteaiaõpetaja viib läbi õppe-kasvatustööd.	1,709	1,507	1479,0	0,015
Lapsevanemad annavad positiivset tagasisidet minu tehtud tööle./ Ma annan positiivset tagasisidet lasteaiaõpetaja tehtud tööle./	4,400	4,685	2462,5	0,010
Lasteaiaõpetaja on väärikas amet.	4,036	4,438	2715,5	< ,001
Lapsevanemad väärtustavad minu poolt tehtavat õppe-kasvatustööd./Ma väärtustan seda õppe-kasvatustööd, mida lasteaiaõpetajad läbi viivad.	3,945	4,849	3448,5	< ,001

Lapsevanemad usaldavad ja aktsepteerivad minu otsuseid./Ma usaldan ja aktsepteerin lasteaiaõpetaja otsuseid.	3,891	4,625	3211,5	< ,001
Lapsevanemad väärtustavad minu tööd./Ma väärtustan lasteaiaõpetaja tööd.	3,873	4,918	3667,0	< ,001
Lapsed väärtustavad minu tehtud tööd./Lapsed väärtustavad lasteaiaõpetaja tehtavat tööd.	3,855	4,205	2517,0	0,009
Mulle meeldib, kui lapsevanemad kutsuvad mind kasvatajaks./Mulle meeldib, kui teised inimesed nimetavad lasteaiaõpetajaid kasvatajaks.	2,364	2,806	2423,5	0,026
Arvan, et lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga./Lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga.	1,836	2,425	2792,5	< ,001

*W on test-statistiku väärtus, mis näitab gruppide erinevuse suurust. p on olulisusnivoo, kus $p < 0,05$ näitab statistiliselt olulise erinevuse olemasolu.

Lapsevanemate hinnangud olid õpetajate hinnangutest oluliselt kõrgemad kaheksa väite puhul. Lapsevanemad hindasid kõrgemalt väidet, et nad annavad positiivset tagasisidet õpetaja tehtud tööle kui õpetajad nende kohta arvasid ning lasteaiaõpetaja on väärikas amet. Lapsevanemate hinnangul väärtustavad lapsevanemad kõrgemalt KELA õpetajate läbi viidavat õppe-kasvatustööd ning usaldavad ja aktsepteerivad õpetajate otsuseid kõrgemalt kui õpetajad. Lapsevanemad hindasid väiteid *Ma väärtustan lasteaiaõpetaja tööd* ning *Lapsed väärtustavad lasteaiaõpetaja tehtavat tööd oluliselt* kõrgemalt kui õpetajad nende väidete kohta arvasid. Lapsevanemate hinnangud olid kõrgemad ametinimetusega seonduva osas, kus hinnati väidet *Mulle meeldib, kui teised inimesed nimetavad lasteaiaõpetajaid kasvatajaks* kõrgemalt kui õpetajad. Lisaks olid lapsevanemate hinnangud õpetajate omadest kõrgemad väidetest, mis olid seotud õpetajate väärtustamisega ühiskonnas, näiteks ameti väärikus ning palga vastavus tööle. Lisa 3 annab täpse ülevaate kõikide väidete võrdlusest, kus on välja toodud kõikide väidete juures nii õpetajate kui lapsevanemate tulemused protsentides. Kuid olulisi erinevusi teistes väidetes peale Tabel 7 esitatute ei ilmnenu.

Arutelu

Käesolevas töös uuriti koolieelse lasteasutuse õpetajate ja lapsevanemate hinnanguid KELA õpetajate ameti väärtustamise kohta ning võrreldi kahe rühma hinnanguid.

Lasteaiaõpetaja töö väärtustamine õpetajate endi hinnangul

Esiteks soovisin teada saada kuidas hindavad koolieelse lasteasutuse õpetajad enda ameti väärtustamist. Selgus, et mõnikord kutsutakse õpetajaid siiani kasvatajateks, kuigi ametinimetuse „õpetaja“ võeti kasutusele juba aastal 1999 (Eesti Lasteaednike Liit, s.a.) ning enamustele vastanud õpetajatest kasvatajaks nimetamine pigem ei meeldinud. Õpetajate arvates näitab nende kasvatajaks kutsumine seda, et nende ametit ei peeta samaväärseks teiste tasemetega õpetajatega. 2012. aastal läbi viidud uurimuse tulemustest nähtus samuti, et õpetajate arvates on ametinimetuse „õpetaja“ autoriteetsem ja otseses seoses ametiülesannetega – õpetamine, väärtuste ja eetiliste hoiakute kujundamine. „Kasvataja“ tundus lapsevanematele leebema ja õpetaja rangema nimetusena (Anton, 2012), mistõttu võib arvata, et ka praegu osa vanemaid kasutab endist ametinimetust. Võimalik ka, et õpetajate nimetamine endiselt kasvatajateks tuleneb lapsevanemate endi lasteaiakogemusest, mille ajal oli kasutusel veel kasvataja nimetus. Õpetajate tajutud seosed ameti väärtustamise ja ametinimetuse vahel võivad tuleneda sellest, et lasteaeda peetakse siiani mõnikord kohaks, kuhu laps turvaliselt hoidu jätta, mitte haridusasutuseks (Sutrop, 2019). Samuti võeti esimene koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava vastu alles 2008. aastal (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008). Seega võib järeldada, et lapsevanemad ei pruugi teadagi, et ka KELA õpetajad lähtuvad kindlast ette antud õppekavast, kuna varasemalt ei olnud lasteaedadele riiklikku õppekava, mille alusel õppe-kasvatustööd planeerida.

Kuigi enamus õpetajaid leidsid, et nende töö nõuab kõrgeid ametioskuseid ja kõrgharidust, nende töö on väga tähtis ja väärikas ning lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja, siis nende tööd ühiskonnas piisavalt ei väärtustata. Õpetajate arvates väärtustavad nende tööd lapsevanemad, usaldades ja aktsepteerides nende otsuseid ja andes positiivset tagasisidet õpetajate läbiviidavale õppe-kasvatustööle, kuid riigi tasandil pigem lasteaiaõpetajate töö väärtustamist ei tajutud. Huvitaval kombel jaotusid õpetajate hinnangud ühiskonnas kõrge staatuse kohta enamvähem võrdsetes osakaaludes: kes tajuvad, et on kõrge, kes tajuvad, et ei ole ning kes ei oskagi seisukohta võtta. Õpetajate hinnangul ei ole nende palk vastavuses tehtava tööga. Väärtustamine ja palk on omavahel seotud, kuna ühiskonna vaates väärtustatakse neid ameteid rohkem, millel on kõrgem palk (Dolton *et al.*, 2018). Eesti Uuringukeskuse uuringuaruandest (2021) nähtub, et kuigi õpetajana töötavad isikud leiavad, et igapäevatöös suuri ja olulisi asju teevad just õpetajad, siis märgiti õpetaja ametile väärilist töötasu kõige madalamaks. Ka Voltri, Luik & Taimalu (2013) uuringu kohaselt hindasid õpetajakoolituse praktikandid ja kutseastal olevad õpetajad kõige madalamalt faktorit

Sotsiaalne staatus ja palk. Seega võib järeldada, et KELA õpetajate arvates on üheks oluliseks faktoriks ühiskonna tasandil väärtustamisel just nende töötasu.

Varasemalt on välja toodud, et õpetajate keskmine vanus on kõrge ning keeruline on leida uusi nooremaid õpetajaid, kellel oleks vastav kvalifikatsioon (Taimalu et al., 2019). Euroopas on nooremate õpetajate puudus olnud suurimaks probleemiks Albaanias, Taanis, Eestis Lätis ja Portugalis (Taimalu et al., 2021), ning lisaks on Eestis õpetajate seas tööjõu voolavus suur, kuna paljud õpetajakoolituse lõpetanud ei asu tööle õpetajana või lahkuvad sealt enne viie aasta täitumist (Saks, et al., 2022). Selles uuringus leidsin, et vastanud õpetajate keskmine vanus oli 45 aastat ning vastanutest mitmed juba pensionieas või sellele lähedal. Ligi pooled õpetajad ei osanud seisukohta võtta, kas lasteaiaõpetajaks soovivad saada pigem nooremas eas inimesed või mitte.

Lasteaiaõpetaja töö väärtustamine lapsevanemate hinnangul

Teiseks soovisin teada saada kuidas hindavad koolieelses lasteasutuses käiva lapse vanemad kui teiste ametite esindajad lasteaiaõpetaja töö väärtustamist. Leidsin, et paljud lapsevanemad kutsuvad endi hinnangul endiselt õpetajad kasvatajateks. Kasvatajaks kutsumine võib tuleneda sellest, et ajal, mil enamus lapsevanemaid käis ise lasteaias, kutsutigi õpetajaid kasvatajateks. Varasematel aegadel arvati, et kasvataja õpetamisega ei tegelenud (Anton, 2012). Kuna lapsevanemad oma hinnangul ei leia, et KELA õpetajate kasvatajaks nimetamine tähendab, et ametit ei peeta samaväärseks teiste õpetajatega, siis võib järeldada, et see ei seostu vanemate jaoks lasteaiaõpetajate väärtustamisega, vaid on harjumus varasemast ajast.

Tulemused näitasid, et veerandi uuringus osalenud lapsevanemate arvates ei väärtustata KELA õpetajaid riigi tasandil ning lausa kolmandik ei osanud selles küsimuses seisukohta võtta. Samuti olid pooled lapsevanemad nõus, et lasteaiaõpetajate palk ei ole vastavuses tehtava tööga. Heinaru (2022), endine koolijuht, on toonud välja, et õpetajate palgapoliitika on põhjuseks, miks õpetajatest on pidev puudus. OECD andmetel on näiteks 36 riigi hulgas Eestis keskkooli õpetajate palk kõige madalam (The most and..., 2021). Minu uurimuses osalenud enamus lapsevanemad olid arvamusel, et KELA õpetaja töö nõuab kõrgeid ametioskuseid, kuid siiski vaid veidi üle poole vanematest leidis, et kõrgharidus peaks olema antud ametis kohustuslik. Kuna kõrgharidusega kaasneb üldiselt ka palgatõus või suurem palk, siis ka see võib olla üheks põhjuseks, miks eeldatakse suuremat palka. Paljud lapsevanemad ei osanud seisukohta võtta, kas lasteaiaõpetajatel on kõrge staatus ühiskonnas või mis vanuses soovitakse lasteaiaõpetajaks saada.

Enamus lapsevanemad olid arvamusel, et lasteaiaõpetaja on nende jaoks väärkas amet ja õpetajad ise peavad oma tööd tähtsaks. Sellest saab järeldada, et teiste ametite esindajad (vähemalt lapsevanema rollis olles) hindavad KELA õpetaja tööd pigem kõrgelt. Varasemad uuringud on välja toonud, et kuigi KELA õpetajat peetakse oluliseks lapse arengu suunajaks (Ugaste *et al.*, 2014), siis lasteaeda peetakse tihti vaid kohaks, kuhu laps turvaliselt päevaks jätta. Samas on lasteaed koht, kus õpetajad panevad aluse lapse isiksuse arengule (Sutrop, 2019). Minu uuringus osalenud lapsevanemate arvamused erinesid eelolevatest, kuna lapsevanemate endi sõnul annavad nad lasteaiaõpetajatele positiivset tagasisidet, usaldavad ja aktsepteerivad nende otsuseid, väärtustavad nende tööd. Samuti leidsid paljud lapsevanemad, et lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja.

Õpetajate ja lapsevanemate hinnangute erinevused

Kolmandaks soovisin teada saada kuidas õpetajate ja lapsevanemate hinnangud erinevad KELA õpetajate ameti väärtustamise kohta. Tulemustest selgus, et õpetajad ise on enda töö väärtustamise osas kriitilisemad kui teiste ametite esindajad ehk lapsevanemad. Varasemalt on leitud, et eelkõige õpetajad ise ei tunne, et nad oleks väärtustatud. Näiteks 2021. aasta uuringu kohaselt hindavad üle 90% soomlastest õpetajaid väga kõrgelt, kuid vaid pooled õpetajad ise tunnevad, et nende tööd hinnatakse (OAJ, 2021). Ka Mets & Viira (2018) on välja toonud, et õpetajate amet on raske, kuid tunnustust saavad nad harva. Võib ka olla, et küsitluses ameti kohta kõrgete hinnangute andmine ei väljendu kuidagi sellisel moel, et õpetajad seda tajuksid. Näiteks ei ütle lapsevanemad seda välja või ei anna õpetajate jaoks piisavalt positiivset tagasisidet.

Selles töös erinesid hinnangud kahel sihtgrupil kõige rohkem nende väidete puhul, mis olid seotud õpetajate ja nende töö väärtustamisega. KELA õpetajate arvates tähendab nende kasvatajaks kutsumine, et neid ei hinnata ametinimetuse vääriliselt, kuid lapsevanemad ametinimetuse ja ameti väärtustamise vahel seost pigem ei näinud. Ka 2012. aastal läbi viidud uurimuse tulemustest nähtub, et ametinimetuse „õpetaja“ on õpetajate arvates autoriteetsem, samal ajal kui ametinimetuse „kasvataja“ tundus lapsevanematele leebema ja ametinimetuse „õpetaja“ rangema nimetusena (Anton, 2012). Kui pooled õpetajad arvasid, et teistel erialadel töötavad inimesed on ühiskonnas rohkem väärtustatud, siis lapsevanematest pooled sellega ei nõustunud. Selline erinevus võib tuleneda ka sellest, et uuringus osalenud lapsevanemad on väga erinevate ametite esindajad ning õpetajad ei pruugi olla kursis, mis ametitega lapsevanemad tegelevad, kuidas neid ameteid ühiskonnas väärtustatakse ning millised ametiülesanded nendega kaasnevas. Seetõttu võrdlesid nad enda ameti väärtustamist

ühiskonnas üldiselt, kuid lapsevanemad võisid teistel erialadel töötavate inimeste all mõelda vaid enda ametit ning ei mõelnud üldiselt teiste ametite esindajatele.

Kõik selles uuringus osalenud lapsevanemad leidsid, et nad väärtustavad lasteaiaõpetaja tööd, kuid õpetajate keskmine hinnang samale väitele oli oluliselt madalam. Lapsevanemad arvasid, et õpetajad hindavad enda töö tähtsust kõrgemalt kui tähtsaks õpetajad ise enda tööd pidasid. Ka Haridus- ja Teadusministeeriumi uuringu tulemustest nähtub, et ka õpetajate maine osas on õpetajad ise kõige kriitilisemad (TNS Emor, 2016). Kuigi lapsevanemad enda arvates KELA õpetajaid usaldavad ja nende tööd väärtustavad ning enamuse õpetajatest seda ka tajuvad, siis õpetajate hinnangud on ikkagi oluliselt madalamad. Ka varasemas uuringus on välja toodud, et õpetaja võib olla inimeste arvates küll oluline amet, kuid nende palk ja vähene väärtustamine on põhjuseks, miks valitakse õpetajaks saamise asemel teine karjäär (Klimek, 2019). Samuti leiavad staažikamad õpetajad, et lapsevanemate suhtumine õpetajatesse on muutunud negatiivses suunas (Mutluer & Yüksel, 2019). Sellest tulenevalt võib järeldada, et õpetajate ootused lapsevanemate poolsele tagasisidele ja tunnustusele võivad olla kõrgemad kui lapsevanemad eeldavad. Teisalt võib olla põhjuseks ajapuudus või meedias õpetajate ülekoormusest rääkimine, kuna lastele lasteaeda järele minnes saavad vanemad ise enamasti õpetajatelt tagasisidet lapse ja päevasündmuste kohta, mistõttu ei pruugi neil tekkida soovi liigselt õpetajaid tülitada. Seetõttu ei kiida vanemad õpetajaid või ei tunnusta neid verbaalselt ning õpetajatel võib jääda arvamus, et neid ei tunnustata ega väärtustata.

Töö piirangud ja praktiline väärtus

Piiranguna võib välja tuua, et kuna valimisse kuulusid vaid neli lasteaeda, siis tulemuste põhjal ei ole võimalik teha üldistusi. Mõnedele väidete puhul, kus oli suur osakaal „ei oska öelda“ vastajaid, võib oletada, et võibolla mõned vastajad ei tahtnud avaldada oma seisukohta või ei viitsinud ankeedile vastates pikemalt küsimuse üle mõelda. Samuti peab märkima, et enesekohase küsimustikuga saigi välja selgitada vaid vastajate endi hinnanguid, kuid mitte reaalsel olukorda, näiteks kui sageli vanemad ikkagi annavad õpetajatele positiivset tagasisidet.

Uurimustööl on praktiline väärtus, kuna uurisin mõlemat osapoolt ja sain nende hinnanguid kõrvutada. Lisaks võimaldab uuring teha järeldusi teha sellest, kas ja miks tunnevad õpetajad end väheväärtustatuna, kuidas suhtuvad teiste ametite esindajad KELA õpetajate ameti väärtustamisse. See võimaldab anda õpetajatele kinnitust, et lapsevanemad neid väärtustavad ja hindavad. Bakalaureusetöö võiks olla aluseks magistritööks, et uurida

põhjalikumalt just lasteaiaõpetajate väärtustamisega seonduvaid aspekte ning leida lahendusi lasteaiaõpetajate tööjõupuudusele.

Tänuõnad

Soovin avaldada tänu enda juhendajale Merle Taimalule professionaalse juhendamise eest ja haridusuuringute lektorile Karmen Kalkile uurimustöö tulemuste analüüsimise protsessile kaasa aitamises. Lisaks soovin tänada enda kursusekaaslast Maari Piirsalu, Liisa Liesmenti ja Virge Tiiki, kes aitasid lõputöö valmimise perioodil hoida motivatsiooni kõrgel ning jagasid enda teadmisi ja soovitusi töö valmimiseks. Lisaks avaldan väga suurt tänu enda perekonnale, kes andsid enda panuse olles toeks ning võimaldades mul pisitütre kõrvalt uuringut läbi viia ja tulemusi vastavalt Tartu Ülikooli juhendile analüüsida ja kirja panna.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Allen, I. E., & Seaman, C. A. (2007). Likert scales and data analyses. *Quality progress*, 40(7), 64-65.
- Alustab õpetajaameti mainekampaania „Sinus elab talent. Too ta kooli!“ (s.a.) *Innovove*.
<https://www.innove.ee/uudis/alustab-opetajaameti-mainekampaania-sinus-elab-talent-too-ta-kooli/>
- Anton, M. (2012). *Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate tõlgendused lasteaiaõpetaja tööst*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool
- Collins dictionary (s.a.). *Definition of valuable*.
<https://www.collinsdictionary.com/us/dictionary/english/valuable>
- Dolton, P., Marcenaro, O., De Vries, R., She, P-O (2018). *Global teacher status index 2018*. Varkey Foundation
- Eesti Lasteaednike Liit (s.a.). <https://elal.ee/liidust/>
- Eesti Uuringukeskus (2021). *Õpetajaameti kuvand ja atraktiivsus*. Uuringuaruanne. Haridus- ja Teadusministeerium.
https://www.hm.ee/sites/default/files/htm_opetaja_kuvand_2021_raport_euk_22-11_uuendatud.pdf
- Haavandi, K. (2017). *Õpetaja kuvand algajate õpetajate vaatenurgast Pärnu õpetajate näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool
- Haridussilm, (2023). *Alushariduse detailaruanne*.
<https://www.haridussilm.ee/ee/tasemeharidus/haridusliigid/alusharidus/alushariduse-detailaruanne>
- Haridussilm, (2022). *Õpetajad*.
<https://www.haridussilm.ee/ee/tasemeharidus/haridustootajad/opetajad>
- Heinaru, R. (2022). *Õpetajate puudus pärsib õppe kvaliteeti*. Raplamaa sõnumid.
<https://sonumid.ee/2022/02/01/opetajate-puudus-parsib-oppe-kvaliteeti/>
- Heinz, M. (2015). *Why choose teaching? An international review of empirical studies exploring student teachers' career motivations and levels of commitment to teaching*. Educational Research and Evaluation
- Klimek, S. G., (2019). Prestige, Status, and Esteem and the Teacher Shortage. *Journal of Education and Learning*, Vol. 8, No. 4. Published by Canadian Center of Science and Education
- Koolieelse lasteasutuse kohatasu ja toiduraha maksmise kord (2019). *Riigi Teataja IV 07.11.2019*, 22. <https://www.riigiteataja.ee/akt/407012021015?leiaKehtiv>

- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). *Riigi Teataja I 2008*, 23, 152.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv>
- Kuisma, M., & Sandberg, A. (2008). *Preschool teachers' and student preschool teachers' thoughts about professionalism in Sweden*. *European Early Childhood Education Research Journal*, 16(2), 186-195.
- Kukemelk, E.-M. (2020). Riigikogu arutas õpetajate järelkasvu ja õpetajaameti väärtustamist. *Riigikogu*. <https://www.riigikogu.ee/istungi-ulevaated/riigikogu-arutas-opetajate-jarelkasvu-ja-opetajaameti-vaartustamist/>
- Kutsestandardid: Õpetaja, tase 6 (2020). Sihtasutus Kutsekoda.
https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210?from=viimati_kinnitatud
- Laur, M. (2013). Sihtasutuse Archimedes Eduko büroo koostöös ülikoolidega käivitas novembri lõpus kampaania "Õpi õpetajaks" õpetajaameti väärtustamiseks. *Eesti Rahvus Ringhäälingu arhiiv*. <https://menu.err.ee/272249/kampaania-opi-opetajaks-kutsu-ules-opetajaid-vaartustama>
- Lasteaiaõpetaja, (s.a.). Haridusportaal.
<https://haridusportaal.edu.ee/ametialad/lasteaia%C3%B5petaja#teadmised-oskused-ja-eeldused>
- Maripuu, V. (2019). *Koolijuhtidel on õpetajaid puudu, ametlikel andmetel on neid aga üle*. ERR. <https://www.err.ee/958229/koolijuhtidel-on-opetajaid-puudu-ametlikel-andmetel-on-neid-aga-ule>
- Mets, U., Viia, A. (2018). *Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: haridus ja teadus*. *Uuringu lühiaruanne*. <https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2018/11/OSKA-Hariduse-ja-teaduse-uuringuaruanne-2018.pdf>
- Mutluer, Ö., Yüksel, S. (2019). *The Social Status of the Teaching Profession: A Phenomenological Study*. *Journal of Teacher Education and Educators* Volume 8, Number 2, 2019, 2019, 183-203
- Mõttus, K. (2015). *Õpetajate hinnangud nende tööga seotud motivatsiooniteguritele*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool
- Nemoto, T., & Beglar, D. (2014). Likert-scale questionnaires. In *JALT 2013 conference proceedings* (1-8).

- Paju, K., (2016). *Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurite võrdlus õpingute alguses ja lõpus*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool
- Saks, K., Hunt, P., Leijen, Ä., Lepp, L. (2022). *Mis võib mõjutada õpetajat kooli jääma või sealt lahkuma?* Õpetajate leht. <https://opleht.ee/2022/02/mis-voib-mojutada-opetajat-kooli-jaama-voi-sealt-lahkuma/>
- Smak, M., & Walczak, D. (2017). *The prestige of the teaching profession in the perception of teachers and former teachers*. *Edukacja. An interdisciplinary approach 2017*, 22–40
- Sutrop, M. (2019). *Lasteaedade kiituseks*. Õpetajate leht. <https://opleht.ee/2019/01/lasteaedade-kiituseks/>
- Taimalu, M., Luik, P., Kantelinen, R., Kukkonen, J. (2021). *Why they choose a teaching career? Factors motivating career choice among estonian and finnish student teachers*. *TRAMES*, 2021, 25(75/70), 1, 19–35
- Taimalu, M., Uibu, K., Luik, P., Leijen, Ä. (2019). *Õpetajad ja koolijuhid elukestvate õppijatena*. https://www.innove.ee/wp-content/uploads/2020/05/talis_eesti_raporti_i_osa.pdf
- Tallinna Ülikool, (s.a.). *Erialad*. <https://www.tlu.ee/erialad?f%5B0%5D=degree%3A181&f%5B1%5D=degree%3A180&f%5B2%5D=degree%3A21>
- Tartu Ülikool, (s.a.). *Koolitused Tartu Ülikoolist*. <https://ut.ee/et/koolitus>
- Tartu Ülikool, (s.a.). *Õppekavade otsing*. [https://ut.ee/et/oppekavad?field_curriculum_ed_level_value\[bachelor\]=bachelor](https://ut.ee/et/oppekavad?field_curriculum_ed_level_value[bachelor]=bachelor)
- Tartu Ülikool Narva Kolledž, (s.a.). *Tartu Ülikooli Narva Kolledži õppekavad*. <https://www.narva.ut.ee/et/oppimine/tartu-ulikooli-narva-kolledzi-oppekavad>
- Taloustutkimus: Kansa arvostaa opettajia – päättäjiltä kaivataan arvostustekoja (2021). *OAJ*, https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2021/taloustutkimus-oaj-kansalaiskysely-arvostus/?fbclid=IwAR2fpoevSZHK2TYLMI2swPAUFW9ViIj2EIpBo9i9xzU7KYyjCgQhpp_k1PE
- The most and least paid teachers in the world* (2021). <https://www.chalk.com/resources/most-least-paid-teachers-in-world/>
- TNS Emor (2016). *Õpetajaameti kuvand ja atraktiivsus*. Uringuaruanne. Haridus- ja teadusministeerium.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/51771/opetajaameti_atraktiivsus_2016.pdf?sequence=7&isAllowed=y

Traat, H., Vaikmaa, E. (2018). *Koolieelse lasteasutuse õpetaja kuvand nende endi ja teiste elukutsete esindajate hinnangul Tartu linna näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Ugaste, A., Tuul, M., Niglas, K., & Neudorf, E. (2014). *Estonian preschool teachers' views on learning in preschool*. *Early Child Development and Care*, 184(3), 370-385.

Vaikmaa, E. (216). *Lasteaiaõpetajate tööga seotud motivatsioonitegurid Tartu lasteaedade näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Valk, A. (2016). *Õpetajaameti atraktiivsus*.

https://www.hm.ee/sites/default/files/hmin_opetaja_atraktiivsus.pdf

Voltri, O., Luik, P., & Taimalu, M. (2013). *Õpetajakoolituse praktikantide ja kutseaastal olevate õpetajate kutsevalikut mõjutavad motivatsioonitegurid*. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 1, 97–123.

Übius, Ü., Kall, K., Loogma, K., Ümarik, M., (2014). *Rahvusvaheline vaade õpetamisele ja õppimisele. OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu TALIS 2013 tulemused*. SA Innove.

https://www.hm.ee/sites/default/files/talis2013_eesti_raport.pdf

Lisa 1. Õpetaja ankeet

Lugupeetud koolieelse lasteasutuse õpetaja

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala 3. kursuse tudeng. Kirjutan bakalaureusetööd koolieelse lasteasutuse õpetaja töö väärtustamisest. Sellega seoses palun Teie abi ankeedi täitmisel, mis võtab aega umbes 10 minutit. **Vastata palun õpetajatel, kes on antud ametikohal töötanud vähemalt 1 aasta.** Ankeet võimaldab Teil mõelda oma töö väärtustamise erinevate aspektide üle. Palun mõelge rahulikult iga väite või küsimuse üle ning vastake kõigile väidetele/küsimustele järjest. Ankeedis ei ole õigeid ega valesid vastuseid, seega palun vastake täpselt nii nagu Teie arvate ja tunnete. Soovi korral on uurimistööga võimalik tutvuda alates juunist 2023. Palun vastake ankeedile perioodil 09.01.2023-13.01.2023. Küsitlus on anonüümne ning Teie vastuseid ei seostata Teie isiku ega lasteaiaga.

Lugupidamisega

Kristel Laas

1. Palun märkige, kui võrd nõustute järgnevate väidetega, mis on seotud teie ametinimetusega ning teiste erialade esindajate kohta. Võite mõelda näiteks oma sõpradele ja tuttavatele, kes töötavad teistel erialadel ja sellest lähtuvalt valikud teha. Vastamiseks kasutage skaalat, kus: **1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.**

1. Lapsevanemad kutsuvad mind kasvatajaks.	1	2	3	4	5
2. Mulle meeldib, kui lapsevanemad kutsuvad mind kasvatajaks.	1	2	3	4	5
3. Lasteaiaõpetaja nimetamine kasvatajaks näitab, et seda ametit ei peeta samaväärseks õpetaja ametiga.	1	2	3	4	5

4. Teistel erialadel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt kui lasteaiaõpetajaid.	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

2. Palun märkige, kuivõrd nõustute järgnevate väidetega oma töö kohta. Vastamiseks kasutage skaalat, kus: **1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.**

5. Lapsed väärtustavad minu tehtud tööd.	1	2	3	4	5
6. Lapsevanemad annavad positiivset tagasisidet minu tehtud tööle.	1	2	3	4	5
7. Lapsevanemad väärtustavad minu poolt tehtavat õppe-kasvatustööd.	1	2	3	4	5
8. Lapsevanemad ei tea, et viin läbi õppe-kasvatustööd.	1	2	3	4	5
9. Lapsevanemad väärtustavad minu tööd.	1	2	3	4	5
10. Lapsevanemad usaldavad ja aktsepteerivad minu otsuseid.	1	2	3	4	5
11. Minu töö nõuab kõrgeid ametioskuseid.	1	2	3	4	5
12. Lasteaiaõpetaja ametis ei peaks nõudma kõrgharidust.	1	2	3	4	5

3. Palun märkige, kuivõrd nõustute järgnevate väidetega. Vastamiseks kasutage skaalat, kus: **1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.**

13. Riigi tasandil väärtustatakse lasteaiaõpetaja ametit.	1	2	3	4	5
14. Arvan, et lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga.	1	2	3	4	5
15. Ma olen oma ametiga rahul.	1	2	3	4	5
16. Ma pean enda tööd väga tähtsaks.	1	2	3	4	5
17. Noored soovivad lasteaiaõpetajaks saada.	1	2	3	4	5

18. Mulle tundub, et lasteaiaõpetajaks tahavad saada pigem vanemas eas naised.	1	2	3	4	5
19. Lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja.	1	2	3	4	5
20. Lasteaiaõpetaja on väärikas amet.	1	2	3	4	5
21. Lasteaiaõpetaja ametil on kõrge staatus ühiskonnas.	1	2	3	4	5

4. Taustaküsimused. Vastamiseks tõmmake ring ümber õigele vastusele või kirjutage vastus puuduolevasse lahtrisse.

22. Teie sugu:

a. mees

b. naine

23. Teie vanus aastat.

24. Teie staaž (töötatud aastad) lasteaiaõpetajana aastat.

25. Töötate:

a. ühes lasteaias

b. kahes lasteaias

c. rohkem kui kahes lasteaias

Lisa 2. Lapsevanema ankeet

Lugupeetud koolieelse lasteasutuse lapsevanem

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala 3. kursuse tudeng. Kirjutan bakalaureusetööd koolieelse lasteasutuse õpetaja töö väärtustamisest. Sellega seoses palun Teie abi ankeedi täitmisel, mis võtab aega umbes 10 minutit. **Vastata palun lapsevanemal, kes ei tööta õpetajana.** Ankeet võimaldab Teil mõelda õpetaja töö väärtustamisega seonduvate aspektide üle, kui teise eriala ameti esindaja. Palun mõelge rahulikult iga väite või küsimuse üle ning vastake kõigile väidetele/küsimustele järjest. Ankeedis ei ole õigeid ega valesid vastuseid, seega palun vastake täpselt nii nagu Teie arvate ja tunnete. Soovi korral on uurimistööga võimalik tutvuda alates juunist 2023. Palun vastake ankeedile perioodil 09.01.2023-13.01.2023. Küsitlus on anonüümne ning Teie vastuseid ei seostata Teie isiku ega lasteaiaga.

Lugupidamisega

Kristel Laas

1. Palun märkige, kuivõrd nõustute järgnevate väidetega, mis on seotud lasteaiapäetaja ametinimetusega ning teiste erialade esindajate kohta. Vastamiseks kasutage skaalat, kus: **1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.**

1. Ma nimetan lasteaiapäetajat kasvatajaks.	1	2	3	4	5
2. Mulle meeldib, kui teised inimesed nimetavad lasteaiapäetajaid kasvatajaks.	1	2	3	4	5
3. Lasteaiapäetaja nimetamine kasvatajaks näitab, et seda ametit ei peeta samaväärseks õpetaja ametiga.	1	2	3	4	5

4. Teistel elukutsetel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt kui lasteaiaõpetajaid.	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

2. Palun märkige, kuivõrd nõustute järgnevate väidetega lasteaiaõpetaja töö kohta.

Vastamiseks kasutage skaalat, kus: **1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.**

5. Lapsed väärtustavad lasteaiaõpetaja tehtavat tööd.	1	2	3	4	5
6. Ma annan positiivset tagasisidet lasteaiaõpetaja tehtud tööle.	1	2	3	4	5
7. Ma väärtustan seda õppe-kasvatustööd, mida lasteaiaõpetajad läbi viivad.	1	2	3	4	5
8. Ma ei tea, et lasteaiaõpetaja viib läbi õppe-kasvatustööd.	1	2	3	4	5
9. Ma väärtustan lasteaiaõpetaja tööd.	1	2	3	4	5
10. Ma usaldan ja aktsepteerin lasteaiaõpetaja otsuseid.	1	2	3	4	5
11. Lasteaiaõpetaja töö nõuab kõrgeid ametioskuseid.	1	2	3	4	5
12. Lasteaiaõpetaja ametis ei peaks nõudma kõrgharidust.	1	2	3	4	5

3. Palun märkige, kuivõrd nõustute järgnevate väidetega. Vastamiseks kasutage skaalat, kus:

1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.

13. Riigi tasandil väärtustatakse lasteaiaõpetaja ametit.	1	2	3	4	5
14. Lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga.	1	2	3	4	5
15. Ma arvan, et lasteaiaõpetajad on oma ametiga rahul.	1	2	3	4	5
16. Ma arvan, et lasteaiaõpetajad peavad oma tööd väga tähtsaks.	1	2	3	4	5
17. Noored soovivad lasteaiaõpetajaks saada.	1	2	3	4	5

18. Lasteaiaõpetajaks tahavad saada pigem vanemas eas naised.	1	2	3	4	5
19. Lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja.	1	2	3	4	5
20. Lasteaiaõpetaja on väärikas amet.	1	2	3	4	5
21. Lasteaiaõpetaja elukutset peetakse ühiskonnas kõrge staatusega ametiks.	1	2	3	4	5

4. Palun märkige, kui võrd nõustute järgnevate väidetega. Vastamiseks kasutage skaalat: Vastamiseks kasutage skaalat, kus: **1 – ei nõustu üldse; 2 – pigem ei nõustu; 3 – ei oska öelda; 4 – pigem nõustun; 5 – nõustun täielikult.**

22. Ma olen käinud lasteaias.	1	2	3	4	5
23. Mulle meeldis lasteaias.	1	2	3	4	5
24. Mulle meeldisid minu õpetajad.	1	2	3	4	5

5. Taustaküsimused. Vastamiseks **tõmmake ring ümber õigele vastusele või kirjutage vastus puuduolevasse lahtrisse.**

25. Teie sugu:

a. mees b. naine

26. Teie vanus aastat.

27. Teie amet

.....

28. Kui pikalt on teie laps(ed) käinud lasteaias – palun märkide oma kõige vanema lapse lasteaeda mineku aasta.....

Lisa 3. Küsitluste väidete tulemused

Ülevaade küsitluse väidete tulemustest (%)

	Ei oska		
	Ei nõustu	vastata	Nõustun
Lapsevanem kutsub õpetajat kasvatajaks			
Õpetaja	64	4	33
Lapsevanem	56	6	38
Mulle meeldib, kui lapsevanemad/teised inimesed kutsuvad õpetajaid kasvatajaks.			
Õpetaja	62	16	22
Lapsevanem	37	40	23
Lasteaiaõpetaja nimetamine kasvatajaks näitab, et seda ametit ei peeta samavaarseks õpetaja ametiga.			
Õpetaja	35	13	52
Lapsevanem	59	18	23
Teistel erialadel töötavaid inimesi hinnatakse ühiskonnas kõrgemalt kui lasteaiaõpetajaid.			
Õpetaja	15	20	65
Lapsevanem	48	26	27
Lapsed väärtustavad lasteaiaõpetaja tehtavat tööd.			
Õpetaja	-	33	67
Lapsevanem	-	21	79
Lapsevanemad annavad positiivset tagasisidet lasteaiaõpetaja tehtud toole.			
Õpetaja	4	5	91
Lapsevanem	4	1	95
Lapsevanemad väärtustavad seda õppe-kasvatustööd, mida lasteaiaõpetajad läbi viivad.			
Õpetaja	-	22	78
Lapsevanem	-	1	99
Lapsevanemad ei tea, et lasteaiaõpetaja viib läbi õppe-kasvatustööd.			
Õpetaja	87	9	4
Lapsevanem	86	6	8
Lapsevanemad väärtustavad lasteaiaõpetaja tööd.			
Õpetaja	2	20	78

Lapsevanem	-	-	100
Lapsevanemad usaldavad ja aktsepteerivad õpetaja otsuseid.			
Õpetaja	2	13	85
Lapsevanem	-	5	95
Õpetaja töö nõuab kõrgeid ametioskuseid.			
Õpetaja	4	4	92
Lapsevanem	3	7	90
Lasteaiaõpetaja ametis ei peaks nõudma kõrgharidust.			
Õpetaja	75	7	17
Lapsevanem	65	22	13
Riigi tasandil väärtustatakse lasteaiaõpetaja ametit.			
Õpetaja	64	7	29
Lapsevanem	40	36	26
Arvan, et lasteaiaõpetaja palk on vastavuses tehtava tööga.			
Õpetaja	85	2	13
Lapsevanem	56	33	11
Lasteaiaõpetajad on oma ametiga rahul.			
Õpetaja	-	-	100
Lapsevanem	2	33	65
Ma pean lasteaiaõpetaja tööd väga tähtsaks.			
Õpetaja	-	2	98
Lapsevanem	-	18	82
Noored soovivad lasteaiaõpetajaks saada.			
Õpetaja	16	42	42
Lapsevanem	18	49	33
Mulle tundub, et lasteaiaõpetajaks tahavad saada pigem vanemas eas naised.			
Õpetaja	55	38	7
Lapsevanem	38	53	9
Lasteaiaõpetaja on laste kõige tähtsam õpetaja.			
Õpetaja	11	14	75
Lapsevanem	8	19	73
Lasteaiaõpetaja on väärikas amet.			
Õpetaja	-	11	89

Lapsevanem	-	4	96
Lasteiaiaõpetaja ametil on kõrge staatus ühiskonnas.			
Õpetaja	32	34	34
Lapsevanem	30	40	30

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kristel Laas

(sünnikuupäev: 01.08.1995)

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Koolieelse lasteasutuse õpetaja töö väärtustamine nende endi ja lapsevanemate hinnangul“, mille juhendaja on Merle Taimalu,
 - 1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.